

УДК 347.4

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.4.06>**Володимир Кондратюк,**

адвокат,

аспірант кафедри цивільно-правових дисциплін

юридичного факультету

Львівського державного університету внутрішніх справ

## ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ СПОЖИВЧИХ БАНКІВСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН

У статті автор здійснює аналіз споживчих банківських правовідносин через дослідження правового статусу їх учасників. При цьому досліджуються споживчі банківські правовідносини з огляду на їхній суб'єктний склад та мету, яку переслідують їх учасники. Вказано, що об'єктом таких правовідносин є банківський продукт: депозитна, кредитна чи розрахункова операція.

Автор аналізує зміст поняття «споживач» як сторони правовідносин. Вказано, що спеціальний правовий статус споживача зумовлений потребою в спеціальному захисті державою його прав за допомогою додаткових гарантій. Надано визначення поняття «споживач банківської послуги».

Виявлено ключові ознаки споживача банківських послуг, а саме: має на меті отримати банківську послугу; споживчий характер; дисбаланс прав і обов'язків на користь банківської установи; існування додаткових гарантій та механізмів захисту прав споживача. Запропоновано групування прав споживача за напрямками: загальні права (інформаційні права; права на інформаційну безпеку; право на ефективну охорону та захист; право на отримання якісної та фінансово безпечної послуги) і права споживача в разі отримання окремих банківських продуктів. Також визначено обов'язки споживача, як-то: обов'язок з'ясувати умови і правила надання банківської послуги; дотримання вимог чинного законодавства; виконувати вимоги та обмеження, встановлені правилами конкретної банківської послуги.

У статті проведено правовий аналіз правового статусу банку як «професійного управненого» учасника споживчих банківських правовідносин. Визначено, що основними ознаками, які відмежовують банк від інших фінансових установ, є здійснення трьох операцій: депозитних, кредитних та розрахункових.

Зазначено, що ознаками споживчих банківських правовідносин є: використання грошових коштів як інструменту їх надання; явна нерівноправність учасників та наявність особистого ризику споживача; споживчий інтерес в отриманні банківської послуги (депозитної, кредитної чи розрахункової).

За результатами проведеного дослідження констатовано необхідність затвердження чітких та зрозумілих правил отримання банківської послуги та функціонування інструментарію захисту прав споживача у вигляді відповідних гарантій.

**Ключові слова:** банківські правовідносини, споживач банківських послуг, банківська установа, баланс прав та інтересів, «професійна управненість» банківської установи.

**Постановка проблеми.** Розвиток та розширення спектра фінансових послуг створюють умови для активного залучення до ринків таких послуг споживачів. Протягом останніх років спостерігається зростання кількості споживачів фінансових послуг та установ, що надають такі послуги.

Як свідчить досвід інших країн, стрімкий розвиток пропозицій ринків фінансових послуг в умовах недосконалої правової бази та, відповідно, недостатнього забезпечення захисту прав споживачів може призвести до недовіри до таких ринків і, як наслідок, зниження попиту на запропоновані ними послуги [1].

Реалізація такого завдання, як забезпечення захисту прав споживачів, можлива за

умови детального аналізу правового статусу суб'єктів споживчих банківських правовідносин. Наслідком такого дослідження буде встановлення особливостей та характерних ознак споживача та банківської установи, їхніх взаємних прав та обов'язків, мету їхніх правовідносин та цілі, які вони переслідують, вступаючи в такі відносини. Встановлений дисбаланс прав надасть можливість розробити, запропонувати та надалі застосовувати комплекс ефективних заходів, спрямованих на реальний захист прав та інтересів споживача як нерівноправного учасника банківських правовідносин.

Висвітленням у науковій літературі проблематики стосовно учасників споживчих банківських правовідносин займалися Лат-

ковська Т.А., Муляр М.С., Старицька О.О., Черняк О.Ю., Янишен В.П. та інші. Основну увагу в літературі приділено аналізу статусу споживача чи банку. Поряд із цим системному аналізу саме взаємних зв'язків споживача та банківської установи як учасників одних правовідносин присвячено недостатньо уваги. На нашу думку, саме такі «взаємні зв'язки», їхній формат і наповненість проявляють суть та характер юридичного статусу учасників споживчих банківських правовідносин.

**Метою статті** є науковий аналіз особливостей правового статусу учасників споживчих банківських відносин – споживача та банківської установи – з метою формування належних та дієвих механізмів захисту прав споживача.

**Виклад основного матеріалу.** За сучасних економічних реалій неможливо уявити сьогодення без банківської сфери. Кожен із нас щоденно користується ринком банківських послуг, вступаючи у відповідні правові відносини з фінансовими установами. Такі взаємодії виникають, коли ми оплачуємо за проїзд у громадському транспорті за допомогою додатків на смартфоні, проводимо грошові перекази, розраховуємося за товари та послуги банківською картою, користуємося платіжними додатками, отримуємо кредити чи розміщуємо кошти на депозиті. За таких умов відносини, які виникають між суб'єктами, ідентифікуються як банківські споживчі правовідносини. У цьому різновиді банківських правовідносин обов'язковими учасниками є банківська установа та споживач банківських послуг, а їхньою метою є задоволення особистих потреб споживача, який отримує банківську послугу.

Отже, безсумнівними ознаками споживчих банківських правовідносин є: 1) характерний склад їх учасників, а це банківська установа та споживач таких послуг; 2) мета – споживання банківських послуг фізичною особою у власних особистих цілях.

Вперше визначення поняття «споживач» було сформульовано в Хартії захисту прав споживачів, прийнятій XXV сесією Консультативної Асамблеї ЄС 1973 року. Цей документ передбачав, що споживач – це фізична або юридична особа, яка користується товарами й послугами з особистою метою. До таких юридичних осіб Хартія відносить лише асоціації та благодійні фонди, об'єднання ремісників, кустарів і невеликі підприємства [2, с. 211].

Закон України «Про захист прав споживачів» надає визначення поняття «споживач» та вказує, що споживач – фізична особа,

яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника [3]. Тобто зазначений нормативний акт основною ознакою споживача визначає власне особисту мету отримання таких послуг та придбання товарів – задоволення особистих приватних споживчих потреб фізичної особи.

Поряд із цим Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» визначає термін «споживач фінансових послуг» як фізичну особу, яка отримує або має намір отримати фінансову послугу для задоволення особистих потреб, не пов'язаних із підприємницькою, незалежною професійною діяльністю [4].

З огляду на відсутність у законодавстві визначення поняття «споживач банківських послуг» існує потреба у формуванні такого визначення на науковому рівні. Отже, пропонується розглядати «споживача банківських послуг» як фізичну особу, яка бажає отримати чи отримує банківську послугу для задоволення власних споживчих, не професійних потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю чи виконанням трудових обов'язків.

Важливим, на думку автора, є наявність у вказаному визначенні такого складника, як намір отримання банківської послуги поряд з її подальшим реальним споживанням. Вказане пояснюється широким розумінням інформаційних прав споживача та потребою в ознайомленні споживача зі змістом такої послуги. Саме з моменту отримання повної та достатньої інформації про банківський продукт і формується намір споживача на його отримання.

Актуальність необхідності підняття інформаційної обізнаності споживача з банківською послугою, які він планує спожити, вкотре проявилось і на загальнодержавному рівні. З 03 березня 2021 року в Україні стартувала Всеукраїнська інформаційна кампанія із захисту прав споживачів фінансових послуг «Знай свої права», яку проводить Національний банк України за підтримки Уповноваженого Верховної Ради з прав людини. Мета кампанії – покращити обізнаність громадян про права та обов'язки під час користування фінансовими послугами. Національний банк у межах кампанії запускає спеціальну веб-сторінку (лендинг) «Знай свої права» [5].

На думку І.І. Банасевич, відкритим також залишається питання можливості визнання

споживачем юридичної особи, яка також може купувати, замовляти чи використовувати товари (роботи, послуги) для задоволення особистих потреб, наприклад, у разі купівлі побутової техніки для забезпечення можливості харчування працівників. Очевидно, що визнання споживачем у сенсі сторони споживчого договору як більш слабого суб'єкта економічних відносин, який потребує особливого захисту, юридичної особи, нехай навіть вона придбаває певні товари, замовляє роботи чи послуги для задоволення особистих потреб інших осіб, є нелогічним та не відповідає цілям споживчого законодавства [6, с. 77–78].

В.В. Даньон указує, що визначення правового статусу особи означає виявлення сукупності встановлених законом можливостей конкретної особи в рамках певної галузі права. Право бути суб'єктом цивільних правовідносин є обов'язковим елементом правового статусу [7, с. 88].

О.Ф. Скакун, крім прав, свобод обов'язків, до структури правового статусу особи включає додатково і відповідальність, відповідно до якої індивід як суб'єкт права (тобто як такий, що має правосуб'єктність) координує своє поведінку в суспільстві [8, с. 378–379].

Правовий статус споживача банківських послуг складають загальні права і обов'язки споживача та спеціальні, які стосуються конкретної банківської послуги, яка йому надається. Спеціальний правовий статус споживача має своє вираження в спеціальній правосуб'єктності (в єдності спеціальної право- і дієдатності) і спеціальних правах й обов'язках особи, законних інтересах у суб'єктивному змісті й у правових нормах в об'єктивному змісті [9, с. 463].

О.О. Старицька вказує, що законодавець наділяє споживача спеціальним правовим статусом, який визначає особливості правового становища споживача серед інших осіб, який наділяється спеціальною правовою дієдатністю і специфічними додатковими правами. Споживач – суб'єкт приватного права, проте необхідність особливого захисту його прав передбачає широкий публічно-правовий вплив у цій сфері, що призводить до наділення споживача низкою публічно-правових можливостей, застосування публічно-правових засобів захисту його прав, створення системи державного й громадського захисту прав споживачів. Тим самим законодавець закріплює особливий правовий режим регулювання захисту прав споживачів, а спеціальний правовий статус споживача набуває комплексного характеру, доповнюючи права всіх покупців

і замовників специфічними правовими можливостями [10, с. 51].

Адаптуючи вказане визначення споживача фінансових послуг до завдань дослідження та послуговуючись визначенням споживача, можна сформулювати ознаки споживача банківських послуг та визначення цього поняття, тобто визначити титул прав і обов'язків. Серед ознак споживача банківських послуг варто виокремити такі:

– правові відносини між споживачем та банківською установою виникають із приводу надання, наміру надання банківської послуги;

– споживчий характер, оскільки банківська послуга надається споживачу для задоволення його особистих, не професійних потреб;

– дисбаланс у правах і обов'язках на користь банківської установи. Це викликано, зокрема, тим, що фізичні особи у відносинах з фінансовими установами є більш економічно слабкими та менш юридично обізнаними, що об'єктивно містить намір з боку останніх до різноманітних зловживань на свою користь, обмежуючи права споживача, при цьому формально не допускаючи порушення закону. Це, наприклад, може бути встановлення жорстких обов'язків споживача, тоді як надання послуги зумовлене лише власним розсудом банку, надання банку права розірвати договір зі споживачем на власний розсуд, якщо споживачеві таке право не надається, встановлення вимоги щодо сплати споживачем непропорційно великої суми компенсації (понад п'ятдесят відсотків) у разі невиконання ним зобов'язань за договором тощо. Окремим поширеним прикладом дисбалансу є «нав'язування» різноманітних невід'ємних комісій під час обслуговування фінансової послуги. З метою недопущення обмеження та/або порушення прав споживачів встановлюються додаткові правові гарантії, включаючи застосування до вказаних відносин законодавства про захист прав споживачів. Так, ч. 2 ст. 627 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) встановлено загальне правило, згідно з яким у договорах за участю фізичної особи-споживача враховуються вимоги законодавства про захист прав споживачів. Стосовно кредитних відносин особливості регулювання відносин за договором про надання споживчого кредиту встановлюються законом (ч. 3 ст. 1054 ЦК України) [11, с. 51];

– «професійна управленість» банківської установи як професійного учасника ринку. Банківська установа є професійним, ліцензованим учасником ринку, якій відомі

всі особливості функціонування та використання банківських інструментів. Навіть більше: як учасник таких операцій вона завжди отримує дохід від їх здійснення. При цьому кожна банківська установа має у своєму розпорядженні колосальний, у порівнянні зі споживачем, фінансовий, майновий, інтелектуальний, інформаційний, технологічний та людський ресурс;

– додаткові гарантії та механізми захисту прав споживача як нерівноправного учасника правовідносин. Зокрема, ч.ч. 1-3 ст. 18 Закону України «Про захист прав споживачів» передбачають, що продавець (виконавець, виробник) не повинен включати в договори зі споживачем умови, які є несправедливими. Умови договору є несправедливими, якщо всупереч принципу добросовісності його наслідком є істотний дисбаланс договірних прав та обов'язків на шкоду споживача. Стаття 18 Закону України «Про захист прав споживачів» містить перелік несправедливих умов договору, який не є вичерпним [3].

Додатково варто відзначити, що на практиці склалися обставини, за яких у більшості випадків умови та порядок надання банківських послуг регламентовані в односторонньому порядку з боку банківської установи, а споживачу залишається лише ознайомитися та акцептувати, оскільки можливості внесення змін у такі умови в нього фактично відсутні.

Основний перелік прав споживача визначений у ст. 4 Закону України «Про захист прав споживачів». Зважаючи на специфіку правових відносин, що складаються між споживачем банківських послуг та банківською установою, права споживача банківських послуг можна згрупувати за такими напрямками:

– інформаційні права: право на отримання повної достатньої та достовірної інформації про банківську послугу, яку він отримує, в тому числі й право на отримання достовірної, добросовісної реклами банківського продукту, наприклад, споживчого кредиту тощо;

– право на інформаційну безпеку, оскільки в разі надання банківських послуг банківська установа отримує доступ до конфіденційних даних про споживача та до його фінансової інформації;

– право на охорону та захист своїх прав, як уже порушених (з метою їх належного поновлення), так і на превентивні заходи щодо унеможливлення їх порушення в майбутньому. До цього виду прав можна також віднести право на відшкодування майнової та моральної шкоди, завданої внаслідок

док послуги, та право на звернення до суду та інших уповноважених державних органів за захистом порушених прав;

– право на отримання якісної та фінансово безпечної послуги. Основними інструментами надання таких послуг є грошові кошти, готівкові чи безготівкові, власні кошти споживача чи залучені на позикових, кредитних умовах;

– інші права щодо споживання окремих банківських продуктів, отримання банківських послуг.

До обов'язків споживача можна віднести: зобов'язання ознайомитися з умовами та правилами надання банківської послуги; в разі потреби роз'яснення умов та правил надання банківської послуги треба до початку її надання звернутися до банківської установи; дотримуватися вимог чинного законодавства України в отриманні банківської послуги та правил і умов її надання банком; під час споживання послуги вживати всіх належних заходів для забезпечення інформаційної та фінансової безпеки та нерозголошення конфіденційних даних; обов'язки та обмеження, встановлені правилами надання конкретної фінансової послуги.

Умови відповідальності споживача банківської послуги вказані в правилах банківської установи щодо її надання, які в більшості випадків сформовані у вигляді заяви (згоди) – приєднання до затверджених банківською установою правил.

З наведеного вище випливає, що споживачі банківських послуг, перебуваючи у стані відсутності реальної рівності їхнього правового статусу зі статусом банківської установи, отримуючи при цьому банківську послугу, яка задовольняє їхні побутові, споживчі та непрофесійні потреби, потребують ефективного, дієвого і доступного механізму захисту своїх прав. Такий захист повинен бути забезпечений за допомогою функціонування регуляторних інструментів ринку банківських споживчих послуг.

Другою стороною споживчих банківських правовідносин поряд зі споживачем виступає банк.

Банки – це фінансові установи, функціями яких є залучення у вклади грошових коштів громадян і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах і на власний ризик, відкриття та ведення банківських рахунків громадян та юридичних осіб. Банки є юридичними особами. Банки можуть функціонувати як універсальні або як спеціалізовані: ощадні, інвестиційні, іпотечні, розрахункові (клірингові) [12].

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» банк – юри-

дична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, відомості про яку внесені до Державного реєстру банків [13].

Т.А. Латковська вказує, що сукупність трьох операцій (депозитні операції, які пов'язані із залученням грошових коштів у вклади; кредитні та розрахункові) розкривають основну ознаку банку, тому що окремі з цих операцій можуть здійснюватися і небанківськими установами [14, с. 209].

Саме вищевказані функції відмежовують банківську установу від інших фінансових установ, які надають фінансові послуги. Поряд із цим об'єктом споживчих банківських правовідносин є саме банківський продукт у вигляді депозитних, кредитних та розрахункових операцій.

До головних ознак банку належать такі: банк як суб'єкт господарювання може бути державною установою або суб'єктом комерційної діяльності, спрямованої на отримання прибутку; банк створюється у формі відкритого акціонерного товариства або кооперативного банку; банк не просто здійснює банківські операції, а їх сукупність: депозитні, кредитні та розрахункові; банк зобов'язаний мати статутний фонд (капітал); банк володіє спеціальною компетенцією, тобто він отримує прибуток тільки шляхом здійснення визначених операцій; банк діє на підставі ліцензії, виданої Національним Банком України; банк виступає ключовим елементом банківської системи [14, с. 210].

Аби чіткіше формалізувати змістове наповнення правового статусу споживача та банку, варто вказати на особливості споживчих банківських правовідносин:

– їхнім об'єктом є споживча банківська послуга (депозитна, кредитна чи розрахункова);

– споживчий інтерес, оскільки споживач, отримуючи послугу від банку, задовольняє особисті потреби, які не мають професійного характеру, безпосередньо не пов'язані з підприємницькою діяльністю чи виконанням трудових обов'язків;

– інструментом є грошові кошти, оскільки кредитування, розміщення коштів на депозиті чи здійснення розрахунків відбувається саме за допомогою особистих коштів споживача чи наданих банком на кредитних умовах. Варто відмітити, що, отримуючи банківську послугу (депозит чи кредит), споживач діє на власний ризик, але при цьому, не отримуючи прибутку в розумінні комерційної мети, споживач задовольняє власні побутові потреби (кредитні кошти використовує для купівлі побутових товарів чи техніки, авто чи квартири для проживання; на умовах

депозитного договору розміщує вільні власні грошові накопичення для створення «фінансового парашуту» на майбутнє; розрахункові операції здійснює для того щоб упорядкувати повсякденні побутові потреби – оплату комунальних платежів, штрафів, оплату кредитів чи товару в Інтернеті);

– явна нерівноправність суб'єктів споживчих банківських правовідносин. Саме з метою відновлення балансу прав та інтересів споживача та банку державою задіяно низку додаткових законодавчих гарантій захисту прав споживача у формі обмежень щодо умов здійснення банківських операцій та встановлення жорстких правил їх проведення.

### Висновки

Підсумовуючи, потрібно констатувати необхідність у затвердженні чітких та зрозумілих правил отримання споживачами банківських послуг. Це зумовлено особливостями правового статусу споживача як більш незахищеної та вразливої сторони таких правовідносин. Під поняттям «споживач банківських послуг» потрібно розглядати фізичну особу, яка бажає отримати чи отримує банківську послугу для задоволення власних споживчих, не професійних потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю чи виконанням трудових обов'язків. Банк як фінансова установа, що здійснює кредитні, депозитні та розрахункові операції, надає споживачу банківську послугу. При цьому банк є «професійно управленим» суб'єктом, оскільки є професійним учасником ринку та володіє значно більшими ресурсами, ніж споживач. Отже, з метою забезпечення балансу в правах та інтересах учасників споживчих банківських правовідносин державою розроблений інструментарій захисту прав споживача у вигляді гарантій.

### Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні : Розпорядження Кабінет Міністрів України від 3 вересня 2009 р. № 1026-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2009-%D1%80#Text> (дата звернення: 02.02.2021).

2. Колісникова Г. Суб'єктний склад зобов'язання щодо відшкодування шкоди, завданої споживачу. *Право України*. 2010. № 7. С. 210–215.

3. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 20.10.2020).

4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України



від 12.07.2001 р. № 2664-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (дата звернення: 20.10.2020).

5. В Україні стартувала інформаційна кампанія із захисту прав споживачів фін послуг. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/v-ukrayini-startuvata-informatsiyna-kampaniya-iz-zahistu-prav-spojivachiv-finposlug> (дата звернення: 02.02.2021).

6. Банасевич І.І. Споживчий договір: поняття та ознаки. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 5. Т. 1. С. 76–80. URL: [http://www.nvppr.in.ua/vip/2018/5/tom\\_1/18.pdf](http://www.nvppr.in.ua/vip/2018/5/tom_1/18.pdf) (дата звернення: 02.02.2021).

7. Надьон В.В. Особливості прав та обов'язків, які виникають із правового статусу особи. *Вісник господарського судочинства*. 2015. № 4. С. 88–89. URL: [https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11953/1/Naden\\_84-89.pdf](https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11953/1/Naden_84-89.pdf) (дата звернення: 02.02.2021).

8. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник. Харків : Консум, 2001. 656 с.

9. Черняк О.Ю. Класифікація прав споживача за законодавством України та Європейського Союзу. *Форум права*. 2008. № 2. С. 458–464. URL: [http://univer.km.ua/statti/chernyak\\_o.yu.\\_klasyfikatsiya\\_prav\\_spozhyvacha\\_za\\_zakonodavstvom\\_ukrayiny\\_ta\\_yevropeyskoho\\_soyuzu\\_3.pdf](http://univer.km.ua/statti/chernyak_o.yu._klasyfikatsiya_prav_spozhyvacha_za_zakonodavstvom_ukrayiny_ta_yevropeyskoho_soyuzu_3.pdf) (дата звернення: 20.10.2020).

10. Старицька О.О. Поняття та критерії класифікації правового статусу споживача: теоретико-правове дослідження. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2012. № 3. С. 48–52. URL: [http://www.law.nau.edu.ua/images/Nauka/Naukovij\\_jurnal/2012/statji\\_n3\\_24\\_2012/Staricka\\_48.pdf](http://www.law.nau.edu.ua/images/Nauka/Naukovij_jurnal/2012/statji_n3_24_2012/Staricka_48.pdf) (дата звернення: 20.10.2020).

11. Янишен В.П. Особливості правового статусу фізичних осіб-споживачів фінансово-кредитних послуг. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2013. № 6–2. Том 2. С. 50–53. URL: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc6-2-2/13.pdf> (дата звернення: 02.02.2021).

12. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/ed20201016#Text> (дата звернення: 02.02.2021).

13. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 року № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 02.02.2021).

14. Латковська Т.А. Поняття та ознаки банку як суб'єкта господарювання. *Наукові праці Одеської національної юридичної академії*. С. 202–211. URL: [http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3826/Latkovska\\_Ponnyattya\\_ta\\_oznaky\\_banku.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3826/Latkovska_Ponnyattya_ta_oznaky_banku.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (дата звернення: 02.02.2021).

#### **Volodymyr Kondratiuk. Legal status of subjects of consumer banking legal relations**

*In the article author provide analyze consumer banking legal relations by studying legal status of participants. Herewith studying consumer banking legal relations of point of view about subjects composition and aim, which pursued by their participants. Indicated, that the object of such legal relations are banking products: deposit, credit or settlement transaction.*

*Author analyzes the meaning of "consumer", as a party of legal relations. Indicated, that consumers special legal status, is based on needs in special state protection his rights by additional guarantees.*

*Given definition of "consumer of banking services".*

*Found key features of the consumer of banking services : aim to get banking service; consumer type; imbalance of rights and obligations in favor of the banking institution; the existence of additional guarantees and mechanisms to protect consumer rights. Proposed to group consumer rights by next directions: common rights (information rights; rights to information security; the right to effective protection and defense; the right to receive quality and financially secure service) and consumer rights when receiving certain banking products. Also defined consumer obligations, such as the obligation to clarify the terms and conditions of banking services; compliance with current legislation; comply with the requirements and restrictions established by the rules of a particular banking service.*

*In the article providing legal analyze of legal status of bank as "professionally legally capacity" participant of consumer banking legal relations. Defined, that the main features that distinguish the bank from other financial institutions are the implementation of three operations: deposit, credit and settlement.*

*Indicated, that signs of consumer banking relations are the use of funds as a tool for their provision; obvious inequality of participants and the presence of personal risk of the consumer; consumer interest in obtaining banking services (deposit, credit or settlement).*

*According to the results of the study stated the need for approval of clear and understandable rules for obtaining banking services, and the functioning of tools to protect consumer rights in the form of appropriate guarantees.*

**Key words:** banking legal relations, consumer of banking services, banking institution, balance of rights and interests, "professionally legally capacity" of banking institution.

